

Plan for bekymringsfullt skolefravær

Skolevegring

1	Hva er skolevegning?	2
1.1	Grader av skolevegning	2
1.2	Når oppstår skolevegning?	3
	Den onde sirkelen.....	3
1.3	Hvordan har de det?	3
	Hvordan bryte mønsteret?	4
2	Forebygging av bekymringsfullt fravær og skolevegning	5
	Elevens psykososiale miljø	5
	Samarbeid mellom skole og hjem	5
	Tilpasset opplæring	6
	Registrering og oppfølging av fravær	6
3	Informasjon og samarbeid	6
4	Andre tiltak på skolen.....	7
5	Viderehenvisning.....	7
6	Rutine for registrering og oppfølging av elevfravær i grunnskolen.....	7
	Rutine	7
7	Tiltaksplan ved bekymringsfullt skolefravær og skolevegning.....	8
7.1	Trinnplan for oppfølging.....	8
7.2	Tiltak ved bekymringsfullt fravær og skolevegning	10
	Tiltak på skolen.....	10
	Sosiale tiltak på skolen	11
	Tiltak hjem – skole samarbeid	11
	Tiltak i hjemmet.....	11

1 HVA ER SKOLEVEGRING?

De fleste barn og unge går på skolen frivillig og uten problemer. Det er likevel noen som har vansker med å komme seg på skolen og som av ulike grunner får stort skolefravær.

Det er vanlig å skille mellom skolevegring og skulk. Skulk holdes oftest skjult for foreldre og forbindes gjerne med skoletrøtthet og atferdsvansker. Skulkeren vil ikke gå på skolen. Eleven kan være borte hele dagen, eller deler av skoledagen. Skolevegring derimot blir brukt når eleven har vansker med å møte på skolen som følge av emosjonelt ubehag. Skolevegreieren våger ikke å gå på skolen. Også blant elever der fraværet defineres som skulk, ses det stor grad av sosial angst og bekymring knyttet til separasjon (*Løvereide, 2011*).

Ugyldig fravær med total varighet over 2 uker kan kalles **skolevegring**. Skolevegring kjennetegnes ved at eleven isolerer seg hjemme i stedet for å gå på skolen. De skjuler ikke fraværet og er ofte skoleflinke.

Skolevegring defineres som vansker med å møte på skolen som følge av emosjonelt ubehag. Skolefraværet skyldes ofte en emosjonell belastning knyttet til oppmøte. Angstbasert skolevegring fører ofte til et høyt fravær. Barnet holder seg vanligvis hjemme i skoletiden. Blir det stilt krav om oppmøte på skolen, viser barna en emosjonell aktivering, men de har ikke utpreget antisosial eller utagerende atferd (*Jo Magne Ingul, Skolevegring hos barn og ungdom, 2005*).

Skolevegring kan deles inn i tre undergrupper (*King, Bernstein, 2001*):

1. De fobiske skolevegreierne
2. De separasjonsengstelige skolevegreierne
3. De engstelig og deprimerede skolevegreierne

Det er mange grunner til at barn og unge ikke klarer å gå på skolen. Det kan skyldes problemer på skolen, som mobbing, faglig eller sosial tilkortkomming, bråk i klassen, stadig skifte av lærere, manglende tilrettelegging, relasjon til lærer eller redsel for å prestere foran de andre elevene. Den kan også være angst, depresjon, søvnvansker, vansker i spillet mellom barn og foreldre, eller andre vansker i hjemmet. Stress og traumatiske opplevelser spiller også en rolle.

Skolevegring synes å være en alvorlig tilstand med mange faktorer som bidrar til at problemet oppstår. Årsakene er gjerne sammensatte og mangfoldige, der faktorer ved individ og miljø påvirker hverandre (*Ingul*).

1.1 GRADER AV SKOLEVEGRING

Kearney (2001) beskriver skolevegringsatferd som en gradvis utvikling, som inkluderer alt fra at eleven forsøker å unngå skolen eller kommer med påskudd for å ikke delta, til at eleven er hjemme fra skolen over lengre tid:

Oppmøte på skolen er stressende, og eleven har påskudd til ikke å delta	Gjentatte episoder med vegringsatferd på morgenen, der eleven forsøker å unngå skolen	Gjentatte episoder der eleven kommer for sent på skolen	Periodevis fravær eller fravær i enkelte timer	Gjentagende fraværsdager eller fravær i timer kombinert med oppmøte	Fullstendig fravær i en bestemt periode av skoleåret	Totalt fravær fra skolen over en lengre periode
---	---	---	--	---	--	---

1.2 NÅR OPPSTÅR SKOLEVEGRING?

Skolevegring kan oppstå gjennom hele den skolepliktige alder, men det er størst risiko med skolestart og overganger fra for eksempel barneskole til ungdomsskole. Skolevegring kan også oppstå i forbindelse med bytte av skole, ved oppstart etter ferier og etter perioder med sykdom (Ingul, 2005).

Oppmøtevanskene begynner vanligvis i det små, med fravær enkeltdager, eller med fravær i noen timer eller deler av dagen. Ofte blir skolevegringen mer tydelig på ungdomsskolen, når forventningspresset øker.

Jo eldre elevene er når skolevegringen begynner, desto vanskeligere synes det å være å hjelpe ungdommene (Ingul, 2005).

Det kan være elever som vegrer seg for å gå på skolen, sier de gruer seg om kvelden, at de ikke ønsker å gå om morgenen, men går likevel etter mye strev. Deres vegringsatferd vises ikke ved fravær fra skolen og kan derfor være vanskelig å oppdage. Disse elevene kan være en utsatt gruppe. Dialogen mellom skole og hjem er viktig for å kunne hjelpe disse elevene.

DEN ONDE SIRKELEN

En av de viktigste opprettholdende faktorene ved bekymringsfullt fravær er det å være borte fra skolen. Fravær over lengre tid kan føre til at eleven blir sosialt isolert og mister tilhørighet til jevnaldrende. Eleven blir gjerne hengende etter med skolearbeidet og utvikler negative tanker om det å være på skolen. Over tid utvikler eleven økt angst og opplevelse av å komme til kort. Disse konsekvensene av fravær gjør det vanskeligere og vanskeligere for eleven å komme tilbake til skolen.

1.3 HVORDAN HAR DE DET?

Det er viktig å være klar over at barn og unge som har skolevegring ikke unnlater å møte på skolen fordi de ikke vil, eller ikke har foreldre som stiller opp. Som oftest er det en kombinasjon av flere årsaker som ligger bak skolevegringen.

Barn og unge som vegrer seg for å gå på skolen, ønsker egentlig å gå, men greier det ikke. De har det vondt, og det gir seg ofte utslag i kroppslige plager som vondt i magen, kvalme og hodepine. De får kanskje ikke sove, og ender ofte med å snu døgnet. De kan gråte, rase og hyle om morgenen, og sette seg fysisk til motverge.

Foreldre opplever store vansker med å få barnet på skolen, og føler seg oftest svært maktesløse. Det er en stor belastning for hele familien, selv om det ikke nødvendigvis er synlig for utenforstående som møter dem i en annen situasjon. Mange foreldre har skyld- og skamfølelse.

For eleven kan det oppleves vanskelig å komme tilbake på skolen etter for eksempel ferier eller sykdomsfravær. Eleven kan føle seg utenfor i venneflokket, eller andre elever kan oppleves som dominerende i klassen og virke skremmende på eleven. Eleven kan også av ulike grunner være bekymret for sine foreldre og ønske å være sammen med dem. Eleven kan begynne å trekke seg unna og bli mer fraværende fra skolen og isolerer seg hjemme. Noen elever kan få skolevegring i en periode de, av ulike årsaker, har det vanskelig.

Det oppleves ofte vanskeligere for eleven å komme tilbake til skolen, desto lengre fraværet har vart. «Jo lengre fraværet fra skolen har pågått, jo vanskeligere er tilbakeføring» (Ingul, 2005).

Eleven engster seg gjerne for hvordan de andre elevene i klassen reagerer når en kommer tilbake på skolen. Målet er at eleven skal komme tilbake og oppleve det som positivt å være på skolen.

Etter et lengre tids fravær, er det viktig for eleven å bli møtt av læreren og de andre elevene på en måte som gjør at eleven følger seg trygg på skolen og velkommen tilbake i klassen. Eleven trenger trygghet og opplevelse av mestring av situasjonen når eleven er tilbake på skolen. Denne prosessen kan ofte ta litt tid. I enkelte tilfeller kan det for eleven oppleves som om en barriere blir brutt når eleven har greidd å komme på skolen, og eleven opplever mestring og glede ved å være tilbake på skolen.

Skolegangen videre går gjerne problemfritt når elever som opplever skolevegring i en periode har kommet over denne og er tilbake på skolen.

HVORDAN BRYTE MØNSTERET?

Ved debut og inngripen i tidlig alder, er prognosen god. Jo eldre en elev er når fraværet begynner, desto dårligere er prognosen. Forekomsten av fravær er noe høyere enn i barneskolen (Grønholt m.fl. 2001).

Dersom fraværet varer over tid vil atferden ofte bli mer fastlåst og tilleggsproblematikk kan oppstå. For å forebygge utvikling av alvorlig skolefravær bør det derfor være en lav terskel for igangsetting av tiltak.

Overgang fra barneskole til ungdomsskole eller oppstart etter sommerferien kan gi eleven en tiltrengt mulighet til å mestre. Dette er overganger som er naturlige i skoleløpet og felles for alle elevene. Slike naturlige overganger kan virke befriende for eleven og gi mulighet for en ny start innenfor trygge rammer, og gjøre det lettere å komme tilbake på skolen. Å bryte med et mønster for en elev som har vært plaget med skolevegring. Overgang fra for eksempel barneskole til ungdomsskole vil være en slik mulighet for eleven. En må huske at eleven har også selv et ønske om å komme på skolen, men rammene og forventningene rundt kan gjøre det vanskelig når en har fått skolevegring. Overgangen til ungdomsskolen vil gi eleven mulighet til selv å mestre å komme tilbake på skolen på en naturlig måte. Det kan være lettere å bryte ut av mønsteret med å holde seg borte fra skolen i en slik naturlig overgang.

Bytte av skole for eleven alene derimot anbefales sjelden. Dette kan føre til at eleven opplever seg avvist av nærskolen, samt at overgangen i seg selv kan medføre en belastning for eleven (Drammen kommune, 2016).

Tiltak som opplæring i hjemmet anbefales i liten grad, da dette vil kunne være med på å opprettholde elevenes skolevegring. Opplæring i hjemmet bør kun brukes i særlige tilfeller og for en kort periode. Målsettingen med en slik opplæring skal da være at skolen etablerer en relasjon til eleven som kan styrke en gradvis tilbeføring til skolen (Stavanger Universitetssykehus, Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling, 2007).

Forebygging handler om å sette inn tiltak som kan komme en uheldig utvikling i forkjøpet. Det vil dreie seg om å forsterke de positive faktorene som finnes, ved universelle tiltak som retter seg mot alle elevene på en skole/klasse/trinn eller mot utsatte elevgrupper. De forebyggende tiltakene vil i stor grad inngå som en del av skolens generelle tilrettelegging for alle elever, slik som f.eks. systematisk arbeid med å utvikle et godt psykososialt miljø i klassen.

ELEVENS PSYKOSOSIALE MILJØ

Med psykososialt miljø menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet oppfatter dette. Arbeid med å fremme et godt psykososialt miljø blant elevene kan bidra til å forebygge skolevegring. Aktuelle tiltak retter seg mot forebygging av mobbing, øke elevenes sosiale kompetanse og øke trivsel og tilhørighet på skolen.

I Opplæringsloven kapittel 9 Elevens læringsmiljø, slås det fast at «alle elever i grunnskolar og videregående skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring» (Opplæringsloven §9a—1)

Trude Hatvik (2015) har i sitt doktorgradsarbeid blant annet undersøkt hvordan forhold til skolen påvirker skolevegring. Hun finner at forholdet til medelever er avgjørende for utvikling av skolevegring. På barnetrinnet er det å bli mobbet en svært stor risikofaktor for fravær relatert til skolevegring, mens det er en moderat sammenheng på ungdomstrinnet. Lærers klasseledelse, i form av kontroll og relasjoner overfor den enkelte elev, synes å ha direkte betydning for både vegringsrelatert og skolerelatert fravær blant elever på ungdomstrinnet. Videre viser funnene at læreren kan forebygge skolevegring gjennom å arbeide med klassemiljøet, regulere relasjonene mellom elevene og ved å forebygge mobbing.

Hun understreker at det er viktig å ta tak med en gang en elev viser tegn til skolevegring. Studien viser at det er viktig umiddelbart å kartlegge mulige grunner i skolen når et barn viser tegn til skolevegring (Hatvik, 2015). Dette er viktig. I tillegg bør læreren også inkluderes. I det seinere har rutiner ved mobbing inkludert de voksne ved skolen. Hvordan den voksne er i møte med eleven, er en svært viktig faktor. De voksne statuerer eksempel på hvordan det er «greit» å oppføre seg. (Olsen/Holmen, 2018)

SAMARBEID MELLOM SKOLE OG HJEM

Samarbeidet mellom skole og hjem er sentralt både i forhold til å skape gode læringsvilkår for den enkelte, i gruppen og på skolen. En forutsetning for godt samarbeid er god kommunikasjon. Samarbeidet mellom skole og hjem er et gjensidig ansvar, men skolen skal ta initiativ og legge til rette for samarbeidet.

Eksempler på aktuelle tiltak for å framme et godt samarbeid mellom skole og hjem knyttet til å forebygge fravær:

- Skape en åpen dialog og anerkjennende dialog med foreldrene
- Gi informasjon til foresatte om registrering og oppfølging av fravær
- Ha en åpen dialog med foreldrene på foreldremøter om hva som er gyldig og ugyldig fravær

- Involver foreldrene i temaer som omhandler elevenes psykososiale miljø, trivsel og læring. Dette kan blant annet foregå på konferanser, foreldremøter og i foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) / skolemiljøutvalget (SMU).

TILPASSET OPPLÆRING

Tilpasset opplæring kan forebygge utvikling av alvorlig skolefravær. God og tilpasset opplæring kan forebygge høyt fravær, da den tar utgangspunkt i elevenes ulike behov, læreforutsetninger og ståsted. En systematisk og tilpasset opplæring krever at læreren har god innsikt i elevens faglige og sosiale forutsetninger. Pedagogisk kartlegging, dyktige lærere, samarbeid med eleven og foreldrene er nødvendige forutsetninger når tilpasset opplæring skal gjennomføres.

REGISTRERING OG OPPFØLGING AV FRAVÆR

Gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær er nødvendig for å oppdage skolevegring tidlig. Kunnskap om psykiske vansker, strukturer og forutsigbarhet i klassen, kombinert med eventuell individuell tilrettelegging er viktige faktorer på skolen for å kunne forhindre utvikling av skolevegring.

Forhold ved skolen som kan skape vansker for eleven må bearbeides. En må se på det fysiske miljøet, klassemiljøet, faglig tilrettelegging og skolemiljøet generelt. En må også se på elevens situasjon og utarbeide konkrete tiltak som evalueres jevnlig. Det er viktig å skape trygghet, og det bør jobbes med å etablere en god relasjon mellom kontaktlærer og elev.

Erfaring viser at det er viktig å sette inn tiltak tidlig.

3 INFORMASJON OG SAMARBEID

Informasjon om hvordan skolen møter elever med bekymringsfullt fravær må være lett tilgjengelig for alle. Skolens ledelse må jevnlig informere ansatte om rutiner og ha fokus på et trygt skolemiljø for alle elevene. Skolen bør allerede på første foreldremøte drøfte med foreldrene hva som er «akseptable» fraværsgrunner.

Gode rutiner for kommunikasjon mellom hjem og skole er viktig. Et godt samarbeid er nødvendig for vellykket tilbakeføring til skolen, og oppnås best ved en åpen, praktisk og løsningsorientert holdning.

PPT (pedagogisk- psykologisk tjeneste), helsesøster, familieveileder, vernepleier og andre aktuelle instanser er viktige samarbeidspartnere i saker der elever har et bekymringsfullt skolefravær. Ta kontakt med hjelpeapparatet så tidlig som mulig. Det bør etableres faste samarbeidsmøter.

Eleven selv er den viktigste i denne situasjonen, og det er viktig at eleven som har et bekymringsfullt fravær blir lyttet til i en situasjon der vedkommende kan stå i fare for å utvikle skolevegring. Hva er det eleven opplever problematisk i forhold til å komme på skolen og å være på skolen?

4 ANDRE TILTAK PÅ SKOLEN

Gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær er nødvendig for å oppdage skolevegring tidlig. Kunnskap om psykiske vansker, strukturer og forutsigbarhet i klassen, kombinert med eventuell individuell tilrettelegging er viktige faktorer på skolen for å kunne forhindre utvikling av skolevegring.

Forhold ved skolen som kan skape vansker for eleven må bearbeides. En må se på det fysiske miljøet, klasse miljøet, faglig tilrettelegging og skolemiljøet generelt. En må også se på elevens situasjon og utarbeide konkrete tiltak som evalueres jevnlig. Det er viktig å skape trygghet, og det bør jobbes med å etablere en god relasjon mellom kontaktlærer og elev.

Erfaring viser at det er viktig å sette inn tiltak tidlig.

5 VIDEREHENVISNING

Dersom barnet / ungdommen har psykiske vansker, og kommunale tiltak ikke hjelper, anbefales det å henvise til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP).

Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge ikke lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling. Ved skolevegring kan barnet og familien ha behov for, og god nytte av hjelpetiltak gjennom barneverntjenesten. Foreldre kan selv ta kontakt for å få hjelp, gjerne i samarbeid med skole. Dersom det er mistanke om omsorgssvikt, eller et barn viser vedvarende alvorlige atferdsvansker, har skolen plikt til å informere barneverntjenesten.

6 RUTINE FOR REGISTRERING OG OPPFØLGING AV ELEVFRAVÆR I GRUNNSKOLEN

Gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær er viktig for å fange opp elever med høyt fravær og for å synliggjøre for elever og foresatte at skolen har fokus på oppmøte. Mange elever som utvikler et alvorlig skolefravær, kan over tid hatt sporadisk fravær i form av enkelttimer og dager. Fravær som varer over tid fører ofte til at atferden blir mer fastlåst og tilleggsproblematikk kan oppstå. Det er derfor viktig at skolen har gode rutiner for å tidlig fange opp elever som står i fare for å utvikle mer alvorlig skolefravær.

RUTINE

1. Hver skole skal ha et system for registrering av fravær hos elevene.
2. Foresatte skal levere skriftlig melding til skolen ved alle typer fravær.
3. Ved fravær på mer enn 3 dager, skal elevens foresatte ta kontakt med skolen og melde fra om årsaken til fraværet.
4. Dersom skolen ikke får slik melding fra foresatte inne 3 dager, skal skolen ta kontakt med foresatte.

5. Dersom en elev har mye ugyldig fravær (7 dager), skal kontaktlærer ta dette opp med foresatte og skolens ledelse.
6. Eleven og foreldre tilbys samtale med helsesøster/familieveileder.
7. Dersom fraværet fortsetter, innkaller skolen til møte med foreldre, elev, kontaktlærer, helsesøster/vernepleier/familieveileder og representant fra ledelsen. Gruppen drøfter elevens situasjon, utarbeider konkrete tiltak og tar eventuelt kontakt med PPT.
8. Det sendes ordinær henvisning til PPT hvis saken ikke løser seg.
9. Dersom problemet vedvarer viderehenvises saken til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP).
10. Viderehenvisning til barneverntjenesten i Valdres ved eventuelt behov for ytterligere bistand og hjelp.

7 TILTAKSPLAN VED BEKYMRINGSFULLT SKOLEFRAVÆR OG SKOLEVEGRING

Målet er å fange opp bekymringsfullt fravær tidlig for raskt å kunne igangsette tiltak.

Et viktig prinsipp er at oppfølging av bekymringsfullt fravær skal skje i tett samarbeid mellom skole og hjem og at tiltak blir satt i gang hurtig.

7.1 TRINNPLAN FOR OPPFØLGING

Skolevegringsgruppa ved Senter for oppvekst i Drammen kommune har utarbeidet en Trinnplan for intervensjon ved bekymring for høyt fravær (2016). Trinnplanen er ment å være et praktisk verktøy som skisserer konkrete tiltak som iverksettes ved bekymring for elevers fravær.

Trinnplanen har følgende trinn:

Det universelle nivået omhandler skolens system for registrering og oppfølging av alt fravær og retter seg mot alle elevene på skolen.

Trinn 1 ivaretas av elevens kontaktlærer og refererer til tiltak som igangsettes ved bekymring for elevens fravær eller om slever strever med å komme på skolen.

På **Trinn 2** deltar i tillegg skolens ledelse. Trinnet omhandler rutiner som iverksettes om tiltakene på Trinn 1 ikke gir tilstrekkelig effekt.

Trinn 3 omhandler henvisning til og arbeid i Tverrfaglig ressursteam.

<p>Universelt</p> <p>Skolens fraværsrutiner</p>	<p>ANSVAR: Kontaktlærer og faglærere</p> <hr/> <p>Daglig registrering av fravær.</p> <p>Foresatte leverer melding ved alle typer fravær.</p>	<p>Ved fravær over 3 dager informerer foresatte skolen om årsaken til fraværet.</p> <p>Dersom skolen ikke mottar slik informasjon innen 3 dager tar skolen kontakt med foresatte.</p>
<p>Trinn 1</p> <p>Bekymring for elevens fravær</p> <p>ANSVAR: Kontaktlærer</p> <p>Ved fravær over 5 dager i løpet av 4 uker, eller der eleven strever med å komme/være på skolen.</p>	<p>Trinn 2</p> <p>Fortsatt bekymring</p> <p>ANSVAR: Skolens ledelse</p> <p>Dersom tiltakene ikke gir ønsket effekt:</p>	<p>Trinn 3</p> <p>Tverrfaglig ressursteam</p> <p>ANSVAR: Tverrfaglig ressursteam / skole</p>
<p>INFORMASJON Kontaktlærer informerer ledelsen om fraværet og det videre arbeidet.</p> <p>SAMTALE OG KARTLEGGING Kontaktlærer gjennomfører umiddelbart samtaler med eleven og foresatte.</p> <p>Kartlegging av skole- og klassemiljø. Skolen gjennomfører kartlegging av elevens psykososiale miljø/læringsmiljø</p> <p>Samarbeidsavtale utarbeides med frist for evaluering.</p> <p>TILTAK Tiltak igangsettes i henhold til samarbeidsavtalen.</p>	<p>MØTE Skolen innkaller foresatte og ev. eleven til møte innen 1 uke. Kontaktlærer, skolens ledelse og ev. helsesøster/ sosiallærer deltar. Fraværet og iverksatte tiltak evalueres. Avklaring om saken skal henvises til Tverrfaglig ressursteam eller andre hjelpeinstanser (BUP, barneverntjeneste mm).</p> <p>HENVISNING Skolen sender henvisning til Tverrfaglig ressursteam ved PP-tjenesten (ordinært henvisningsskjema til PPT). Møtereferat og samarbeidsavtale vedlegges henvisningen. Skolen tar også telefonisk kontakt med PPTs representant i Tverrfaglig ressursteam.</p>	<p>MØTE Skolen innkaller Tverrfaglig ressursteam til samarbeidsmøte med foresatte og ev. eleven i løpet av 2 uker etter kontakt er etablert. På første møte gjennomføres en systematisk kartlegging av ressurser og hjelpebehov. Det utarbeides til tak på bakgrunn av kartleggingen. Ansvar for oppfølging av tiltakene fordeles på de ulike deltakerne i gruppen, samt nedfelles i møtereferatet.</p> <p>VIDERE MØTER Avtales fra gang til gang.</p> <p>BEHOV FOR ANNEN BISTAND Eventuelt behov for bistand fra andre instanser / tjenester vurderes fortløpende.</p> <p>VIDERE OPPFØLGING Gjennom kontaktlærer, helsesøster, familieveileder, sosiallærer eller andre. Hvis det skyldes langvarig somatisk sykdom, bør fastlege delta og bidra i videre tiltak.</p>
<p>TIDSPERSPEKTIV: Samtaler med eleven og foresatte holdes umiddelbart. Tiltak prøves ut i inntil 2 uker.</p>	<p>TIDSPERSPEKTIV: I løpet av 1 uke</p>	<p>TIDSPERSPEKTIV: Det første møtet avholdes innen 2 uker. Arbeidet i Tverrfaglig ressursteam pågår inntil 3 måneder.</p>

7.2 TILTAK VED BEKYMRINGSFULLT FRAVÆR OG SKOLEVEGRING

For at de riktige tiltakene skal bli iverksatt, er det viktig at skolen har kartlagt elevenes situasjon og utfordringer i tråd med Trinnplanen over.

Nedenfor følger forslag til tiltak utarbeidet av Drammen kommune som kan iverksettes på skolen og i hjemmet ved bekymringsfullt skolefravær eller ved skolevegring. Tiltakene bygger på erfaringer med effektive tiltak for elever med skolevegring. Tiltak er også hentet fra «Skolevegring, en praktisk og faglig veileder» utarbeidet av Oslo kommune, Utdanningsetaten.

Eleven får for en periode en individuell tilrettelegging av skoledagen slik at eleven kan mestre å møte på skolen. Målsettingen vil være en normalisering av hverdagen, der eleven hjelpes til å motta opplæring på skolen. Ulike former for fritak fra opplæringen anbefales ikke i henhold til studier. Dette kan bidra til å legitimere fraværet og føre til at vegringsatferden blir kronisk. (Løvereide, 2011)

Bytte av skole anbefales sjelden, da dette kan medføre at eleven opplever seg avvist av nærscole, samt at overgangen i seg selv kan medføre en belastning for eleven. I noen tilfeller vil alternative opplæringsarenaer / skoler være aktuelt.

TILTAK PÅ SKOLEN

- Kartlegging av elevens sosiale og faglige situasjon.
- Igangsett tiltak som virker minst mulig stigmatiserende og som bevarer elevenes integritet. For de aller fleste elever vil bekymringen for å skille seg ut i jevnaldergruppa være svært sturende for hvilke tiltak de ønsker rundt seg.
- For eldre elever vil det være viktig å utarbeide tiltak sammen med eleven.
- Etabler og viderefør positive relasjoner til voksenpersoner på skolen for å skape trygghet for eleven.
- Forutsigbarhet og struktur på dager for at eleven skal kunne oppleve trygghet.
- Bli møtt av fast person, eventuelt på fast tidspunkt og sted.
- Daglige/jevnlige samtaler med eleven med fokus på mestring og emosjonell støtte.
- Fokuser på fag som mestres og sørg for en faglig tilpasset opplæring.
- Forbered og informer eleven om endringer i dagsrutiner. Vær oppmerksom på at enkelte elever vil ha behov for informasjon på et detaljert nivå for å føle trygghet.
- Gi eleven alternativer til å reise hjem fra skolen når noe oppleves som vanskelig. Gjør avtale om at dersom eleven opplever engstelse kan han/hun gå til helsesøster, sosiallærer, kontoret eller på en pause på et eget rom.
- Dersom eleven kjøres til skolen, kartlegg behovet eleven og foreldrene har for at ansatt ved skolen eller medelever møter eleven på parkeringsplassen og følger eleven inn på skolen.
- Gjør individuelle avtaler om at eleven for en tid kan slippe å svare muntlig i klassen.
- For elever som har behov for en gradvis tilbakeføring til skolen kan det for en tid gis opplæring på liten gruppe eller individuell opplæring på skolen.
- Informer klassen om elevens fravær dersom eleven og foresatte samtykker til dette. Hva slags informasjon som skal gis bør utformes i samarbeid med eleven/foresatte.

SOSIALE TILTAK PÅ SKOLEN

- Arbeid kontinuerlig med det psykososiale miljøet i klassen.
- Sørg for at eleven opprettholder en positiv kontakt med medelever dersom eleven ikke er på skolen. Dette kan gjøres gjennom:
 - Besøk fra klassekamerater og kontaktlærer
 - Brev fra klassen
 - Oppfordre elever i klassen til å sende hyggelige tekstmeldinger
 - Oppfordre elever til å oppsøke eleven på fritiden
- Vær bevisst elevens plassering i klasserommet. La eleven velge hvem som skal sitte i nærheten av seg.
- Tilby fast aktivitet sammen med eleven alene, eller sammen med eleven og utvalgte elever i skoletiden.
- Gi forutsigbarhet i friminutt ved igangsetting av faste aktiviteter for å skape oversiktlige og trygge sosiale arenaer.
- Sørg for at eleven har noen å gå sammen med til og fra skolen.

TILTAK HJEM – SKOLE SAMARBEID

- Tett samarbeid med foreldrene er svært viktig. Viktig at foreldrene opplever at skolen lytter til det de har å si.
- Informer foreldre om hva skolevegring er. Gi også informasjon om skolens rutiner og muligheter for igangsetting av tiltak, og at beste behandlingsform vil være oppmøte på skolen.
- Bekreft foreldrene på at de er den viktigste samtalepartner og støtte for sitt barn.
- For elever der en er bekymret for fravær, kan hjem – skole samarbeidet ivaretas gjennom tiltak som kontaktbok, e-post, daglige/ukentlige telefonsamtaler, jevnlig samarbeidsmøter.
- Trygg foreldrene på at skolen gjør sitt beste for at eleven skal trives og gi tilstrekkelig informasjon om elevens fungering på skolen.
- Gi støtte til foreldre som opplever at deres barn ikke vil gå på skolen og anerkjenn deres utfordringer.
- Gi informasjon til foreldre om hvordan dagen har gått, og hvordan skolen har planlagt neste skoledag. Dette vil både trygge foreldrene, samt kunne åpne for at foreldre kan ha samtaler med barnet for å skape forutsigbarhet om neste skoledag.
- Utarbeid en samarbeidsavtale for ansvar og tiltak i tråd med Trinnplanens trinn 1.
- For elever som allerede har utviklet skolevegring vil hjem – skole samarbeidet kunne innebære daglige / ukentlige telefonsamtaler, besøk fra lærer med skolearbeid som skal utføres hjemme og tverrfaglig samarbeid i tråd med Trinnplanens trinn 3.

TILTAK I HJEMMET

- Foreldrene må være tydelige på at barnet skal på skolen, og at de samtidig trygger barnet på at dette skal barnet mestre i nær fremtid.
- Vurdere om foreldre trenger støtte og veiledning som familieterapi, nettverksmøter etc.
- Begge foreldrene bør tydelige kommunisere at de er enige i at barnet skal på skolen, og støtte hverandre i oppgaven med å få barnet på skolen.
- I noen tilfeller vil det være nødvendig at foreldrene bytter oppgaver og roller i forhold til barnet for en periode.
- Oppretthold en tydelig og fast dagsrytme i hjemmet. Det er viktig å forebygge en unaturlig og forskjøvet dagsrutine, da dette kan gjøre det vanskelig for barnet å stå opp og motiveres for skoledagen.

- Ha en fast rutine på morgenen og beregn god tid før skolen begynner.
- Når barnet er hjemme fra skolen, gjør hverdagen hjemme lik en skoledag, med krav om utføring av skolefaglige aktiviteter.
- Foreldres tilstedeværelse i hjemmet på dagtid vil i noen tilfeller forsterke barnets høye fravær eller skolevegring. Foreldre som er hjemmeværende bør i enkelte tilfeller vurdere om de for en periode bør utføre aktiviteter utenfor hjemmet i skoletiden.
- Gi ulike former for belønning og ros ved oppnådde delmål.
- Motiver barnet og styrk dets tro på mestring av hverdagen.
- Gjør hyggelige aktiviteter sammen med barnet utenfor skoletid.
- Hjelp barnet til å ta initiativ med jevnaldrende i fritiden.
- Oppretthold barnets deltakelse i fritidsaktiviteter.
- Ikke la skolevegringen eller fraværet være det eneste temaet i familien.